

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ СТРЕСУ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ*Іванова Д.С.***Михайлова Є.О.**, канд. техн. наук, доцент**Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця**

Під охороною праці розуміють систему збереження життя і здоров'я працівників в процесі трудової діяльності, що включає правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні, лікувально-профілактичні, реабілітаційні та інші заходи [1]. Здоров'я працюючого населення безпосередньо пов'язане з умовами праці, а також з ефективністю функціонування соціально-трудова відносин і соціальних інститутів. Щорічно понад 30% українців, які вмирають, – це громадяни в працездатному віці. Смертність працездатного населення перевищує аналогічний показник в Євросоюзі в 4,5 рази і в 2,5 рази – середній показник смертності по Україні. Саме з цієї причини середня очікувана тривалість життя населення в нашій країні на настільки низькому рівні – 66 років, що на 8 років менше, ніж в Польщі, і на 5 років менше, ніж в Китаї [2].

Однією з головних причин виникнення травм, аварій і нещасних випадків на виробництві є тимчасове різке і значне зниження психофізіологічних професійно-важливих якостей працівника. Таке зниження виникає раптово та може відбуватися на фоні захворювання, яке протікає тривало та хронічно, але не є продіагностованим, або перевтоми, яка виникає в наслідок тривалої роботи або під впливом психофізіологічних факторів виробничої небезпеки. Аналіз основних фізіологічних стресорів праці наведено в табл.

Таблиця 1*Фізичні стресори праці*

Фактор стресу	Наслідки
Надмірна інтенсивність роботи або, навпаки, значне недовантаження	Стан порожнечі, нудьги, тривоги
Тиск фактору часу – термінова робота, коли не можна або дуже важко зробити все так, як треба	Почуття незадовільності собою, незавершеності
Недостатня рухова активність	Впливає на весь організм і може викликати серйозні захворювання
Зовнішні фактори дискомфорту: шум, вібрація, аномальні параметри мікроклімату тощо	Впливає на весь організм і може викликати серйозні захворювання
Графік праці, який постійно змінюється	Порушення сну, періодичності їжі, звичок, неузгодженість з ритмом життя інших членів сім'ї
Велика кількість відряджень	Перельоти в інші часові пояси впливають на порушення сну, їжі, знижує рівень ефективності працівника

До психічних факторів стресу можна віднести невизначеність ролі працівника, коли йому не зрозуміло коло його обов'язків то очікувані результати його роботи; недостатнє використання можливостей; нехтування думкою працівника; ізольованість робочих місць і недостатні соціальні контакти з колегами по роботі, викликають почуття самотності, часом страху, безнадії. Найбільш сильна психічна причина стресу на виробництві – незадоволеність роботою, тобто відсутність надії на кар'єрне зростання, самовдосконалення. Для чоловіків більш значними, зазвичай, виявляються фізіологічні чинники, для жінок – психологічні [3].

У суспільстві має бути чітке розуміння того, що поліпшення умов праці безпосередньо пов'язано зі змінами сукупності факторів виробничого середовища і трудового процесу, що впливають на працездатність і здоров'я працівника. А особливу увагу в роботі по модернізації нормативно-правової бази слід приділити значному спрощенню правозастосування. Це означає, що правила, вимоги та інструкції з охорони праці повинні бути чіткими, лаконічними, добре структурованими і адаптованими до всіх цільових груп (роботодавці, працівники) незалежно від сфери і доцільності їх застосування [4].

У систему управління професійними ризиками в залежності від сфери відповідальності повинні бути залучені:

- роботодавці, які персонально відповідальні за забезпечення безпеки і умов праці;
- працівники, в сфері особистої відповідальності яких є дотримання певних правил та вимог охорони праці;
- органи виконавчої влади, які відповідальні за розроблення державно-нормативних вимог щодо охорони праці та державне управління охороною праці.

Саме тому в сфері охорони праці необхідна робота над методами донесення прав та обов'язків та усвідомленість кожного з учасників трудових відношень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про охорону праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
2. Програма дій щодо поліпшення умов і охорони праці // Соціальний захист. – 2007. – № 12. – С. 1-24.
3. Гандзюк М. П. Основи охорони праці / М. П. Гандзюк. – Київ : Каравела, 2008. – 383 с.
4. Основи охорони праці / за ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : Факт, 2008. – 479 с.